

Vedlegg til Tore Nessets pedagogiske mappe 2018:

Anmeldelser av lærebøker

1. Professor Ingrid Maiers (Uppsala) anmeldelse av *Russiskstudentens beste venn (Slovo)*
2. Dr. Pål Kristian Eriksens anmeldelse av *Russiskstudentens beste venn (Norsk Lingvistisk Tidsskrift)*
3. Professor Iván Igartuas (University of the Basque Country) anmeldelse av *How Russian Came to Be the Way It Is (Journal of Historical Linguistics)*
4. Professor Päivi Saurios anmeldelse av *How Russian Came to Be the Way It Is (Scando-Slavica)*
5. Dr. Steven Marders anmeldelse av *How Russian Came to Be the Way It Is (LinguistList)*

Recension

Tore Nettet: *Russiskstudentens beste venn: Elementær innføring i kasuslære*. Oslo 2010: Novus forlag. ISBN 978-82-7099-586-8. 144 s.

Ingrid Maier

Institutionen för moderna språk, Uppsala universitet
Ingrid.Maier@moderna.uu.se

För några veckor sedan fick jag nöjet att bekanta mig med en alldeles nyutkommen introduktion i rysk kasuslära skriven av Tore Nettet, professor i ryska vid universitetet i Tromsø. Författaren är inte bara en framstående forskare i modern rysk språkvetenskap, utan också en erfaren och mycket inspirerande rysklärare – utan tvekan en lyckad kombination. Tore Nettet har tidigare gett ut tre monografier och en stor mängd vetenskapliga artiklar, men detta är hans första kursbok. Den aktuella boken har vuxit fram ur undervisningsmaterial som författaren har använt i många år vid universitetet i Tromsø, och studenterna har också läst en preliminär version av boken innan den gick till tryckeriet.¹

Boken riktar sig till studenter som har läst ryska under ca en termin; de behärskar alltså det kyrilliska alfabetet och har lärt sig en del om ryskans morfologi. Arbetet består av nio kapitel: en kort introduktion i satsanalys, där de fem grundläggande termerna subjekt, objekt, predikativ (predikatsfyllnad), adverbial och attribut förklaras på sex sidor; subjekt i nominativ respektive logiskt subjekt i dativ och genitiv (9 s.); predikatsfyllnad i nominativ, genitiv och instrumentalis (15 s.); objekt i ackusativ, genitiv, instrumentalis och dativ (29 s.); adverbial i ackusativ, genitiv och instrumentalis (11 s.); allmänt om prepositioner (15 s.); tidsuttryck med prepositioner (15 s.). Bokens sista kapitel innehåller en repetition av de genomgångna syntaktiska reglerna (6 s.). I tre bilagor finns listor på viktiga verb (anordnade i verbpar) med uppgift om deras kasusstyrning, viktiga adjektiv och viktiga prepositioner (sammanlagt 4 s.). Boken avslutas med en litteraturlista (1 s.), ett index på norska (2 s.) och ett annat index över verb, adjektiv, prepositioner osv. på ryska (2 s.)

Tore Nessets kasuslära skiljer sig på flera punkter från traditionella framställningar. De flesta läroböckerna för de grundläggande nivåerna är skrivna av personer som inte själva har forskat i rysk grammatik, och exemplen som citeras för att illustrera någon

¹ Personligt meddelande, e-post 13 oktober 2010.

grammatisk regel brukar i allmänhet vara påhittade av författaren. Alternativt kan de vara tagna ur någon äldre grammatik som har tjänat som förebild; i så fall är de alltså inte påhittade av författaren själv utan av någon föregångare. Ofta är dessa exempel alltför korta (de saknar en kontext), de kan vara föråldrade eller till och med direkt felaktiga. Det faktum att författaren till den föreliggande boken själv har forskat i rysk kasussyntax (jämför t. ex. Nettet 2004) märks tydligt i hans framställning: dels omnämns – vid sidan om tidigare läroböcker i ryska (i synnerhet Wade 1992, Mathiassen 1996, Christensen 1996) – även mycket färsk forskning (t. ex. Krasovitsky et al. 2010), dels beläggs författarens påståenden med uppgifter som bygger på den elektroniska textkorporus *Nacional'nyj korpus russkogo jazyka* (i fortsättningen: NK),² dvs. att T. Nettet inte drar sig för att själv göra små undersökningar som syftar till att underbygga utläggningen om ett grammatiskt förhållande med statistiska uppgifter. En annan skillnad jämfört med traditionella läroböcker är att hans språkliga exempel uteslutande härstammar ur autentiska ryskspråkiga källor: alla 349 meningar är tagna ur den ryska nationalkorporus, NK. (Efter varje exempelmening står en kort källhänvisning som bland annat upplyser om exempellets tillkomsttid, t.ex. "Izvestija 2001".) På det viset är det naturligtvis oundvikligt att meningarna innehåller en hel del ord som studenterna säkert ännu inte känner till, men denna brist kompenseras genom att alla exemplen är översatta till norska. Exemplet är dessutom försedd med betoningstecken och grammatisk information: för verbformer anges om de är perfektiva eller imperfektiva (*i* eller *p*), för nominalfraser anges kasus med versaler (t. ex. *A* för ackusativ, *G* för genitiv osv.). Den i sammanhanget relevanta kasusformen framhävs med fet stil.

En exempelmening ser därmed ut så här (s. 41):

- (78) Егó_N отéц_N рабóтал_I **мехáником_I** (Gazovaja promyšlennost' 2004)
 'Faren hans arbetet som **mekaniker**.'

De grammatiska reglerna kommenteras utförligt och på ett lättförståeligt sätt. När studenten ska lära sig betydelskillnaden mellan meningar med subjekt i nominativ och sådana med det logiska subjektet i genitiv efter ett negerat existensverb ("Сегодня он не был дома" / "Весной его не было дома") förklaras de olika perspektiven genom en liknelse med en rörlig kamera å ena sidan och en övervakningskamera å andra sidan. I det första fallet, med subjektet i nominativ, följer kameramannen en tänkt huvudperson, registrerar var personen finns, vart den går osv. Utgångspunkten vid detta perspektiv är *personen X*: var fanns X? I det andra fallet, med det logiska subjektet i genitiv, är perspektivet ett annat: nu finns det en övervakningskamera som sitter fast på en viss *plats*, här "i hemmet". Denna kamera registrerar alla som går ut

² Korpusen omfattar för närvarande (oktober 2010) närmare 180 miljoner löpord; målsättningen är att den ska omfatta 200 miljoner ord (se <http://www.ruscorpora.ru>).

och in i huset. Personen X var inte bland de personer som registrerades (i vårt exempel ”under våren”) på den aktuella platsen (s. 27–29).

Bokens mest omfattande kapitel – objektsuttryck i olika kasus – är det mest spännande, för här finns det så mycket som är i rörelse i själva språket: vissa konstruktioner håller på att bli föråldrade, andra börjar sprida sig. I synnerhet påpekar författaren på flera ställen att ackusativens som objektskasus breder ut sig på genitivens bekostnad. Rektionsvariansen mellan genitiv och ackusativ vid vissa verb (t. ex. *ждать автобус / автобуса*) förs tillbaka till den instabila situation som uppstår när språket håller på att ändras (s. 51). Jag sympatiserar mycket med detta synsätt och föredrar det framför olika försök att pressa in variationerna i ett system där användningen av de båda kasusformerna anses bero på en semantisk skillnad, t. ex. att *ждать автобус* skulle betyda att någon väntar på en specifik buss medan *ждать автобуса* skulle användas när någon väntar på en obestämd buss (det torde förresten inte vara så vanligt att någon väntar på en buss, vilken som helst, oavsett vart den går). När språket är i förändring finns det naturligtvis alltid talare som håller sig till det traditionella uttryckssättet och andra som redan har anammat den nya grammatiken. Detta synsätt leder då till sådana – i mina ögon mycket sympatiska – grammatiska regler som en av objektreglerna i en negerad sats: ”När objektet betegner noe konkret, er akkusativ vanligere enn ved abstrakte substantiv” (s. 58), dvs. det är mera sannolikt att man stöter på meningarna *он не купил машину* och *он не забыл своего обещания* än meningar med omvänt kasusbruk.

Bland T. Nassets grammatiska regler finns det bara en som jag har svårt att acceptera, nämligen när författaren säger att verb som slutar på *-ся* (reflexiva verb) inte kan ta objekt i ackusativ: ”Dersom et verb ender på *-ся*, er akkusativ umulig” (s. 46). Även om det naturligtvis måste anses vara tillåtet att göra vissa förenklingar för studenter på denna nivå så tycker jag inte att denna förenkling är befogad i en sådan kategorisk form. Nu finns det visserligen en liten inskränkning i en fotnot: ”I substandard russisk kan man treffe på akkusativobjekt ved *бояться* (jf. Timberlake 2004:319³), men det er genitiv som anses som korrekt” (s. 46–47). Slår man upp det relevanta stället hos Timberlake så visar det sig att denne forskare i sin tur stöder sig på ett arbete av D. I. Butorin (1966), alltså inte precis den mest aktuella forskningslitteraturen⁴ – och för övrigt bygger Butorins arbete inte heller på några egna undersökningar, utan på iakttagelser som hans föregångare har gjort. Enligt min uppfattning hade det varit bättre att säga att de *flesta* reflexiva verben inte kan ha objekt i ackusativ, men att det finns rätt många undantag, eftersom tendensen att

³ A. Timberlake (2004:319) använder dock inte termen ”substandard”, utan ”colloquial”: ”Unpaired reflexive verbs (*бояться* etc.) still take the genitive, but have begun to allow the accusative in the colloquial register with objects naming unique individuals: Тараканы не боялись дядю Васю.”

⁴ Hos Butorin (1966:130) läser man följande: ”Глагол *бояться* входит в семантическую группу глаголов, управляющих родительным падежом со значением удаления. Управление родительным беспредложным было прежде и остается в настоящее время литературной нормой. Тем не менее у писателей XIX в. и в современной речи иногда встречаются примеры конструкций *бояться кого-что* [...]”.

ackusativen breder ut sig som objektskasus på genitivens bekostnad – något som klart framgår på andra ställen i boken – inte stannar upp inför de reflexiva verben. Explicit vid verbet *бояться* är det till exempel mycket vanligt att verbet styr ackusativ i samband med uttryck för levande objektsaktanter, och ackusativreaktionen nämns här också i vissa grammatikor utan kommentar vid sidan om genitivreaktionen (t. ex. KRG 1989:365). I den (visserligen mycket begränsade) uppsalakorpusen⁵ finns det några hundra förekomster av verbet *бояться*, däribland tre med ett levande singulart objekt i femininum (vid substantiv i maskulinum och feminina substantiv i pluralis sammanfaller ju genitiv- och ackusativformen: *бояться отца, начальника* etc.). Av dessa tre står två i ackusativ (*бояться Яшку; Марию Дмитриевну*) och en i genitiv (*бояться собаки*). Nu kan man naturligtvis inte dra långtgående slutsatser på grundval av tre relevanta exempel. Ludmila Ferm gjorde därför en sökning⁶ på verbet *бояться* i kombination med uttryck för levande referenter i NK: i 300 texter hittade hon tio relevanta belägg med genitivreaktion⁷ och tre med ackusativ (*бояться стариину, эту Асю, тетушку Ингу*); i ett fall kunde hon till och med dokumentera ett exempel med en icke-levande referent i ackusativ: *бояться Азию*⁸ (Ferm 2005:146). En egen sökning (23 okt. 2010) gav också en hel del tydliga exempel med ackusativ (levande referenter), t. ex. (1)–(4) nedan:

- (1) Жил-был Заяц в лесу и всего боялся. Боялся Волка, **боялся Лису**, боялся Филина. [С. Козлов (1969–1981)]
- (2) Проводи меня, а то я **боюсь Полю**. [И. Грекова (1962)]
- (3) – Да я не его **боюсь**, а лягушку... [М. Сергеев (1971)]
- (4) Здравствуйте! Не **боится** ли кот **кошку**? [Вопросы ветеринарному врачу (2007)]

Är det verkligen ändamålsenligt att avfärda dessa och liknande exempel som ”substandard”? Jag tror inte det, utan det förefaller mer meningsfullt att utgå ifrån att objektformerna i uttryck som *бояться отца, начальника, нашего завуча, старых баб* osv. av väldigt många talare redan har omtolkats som ackusativobjekt. Antagligen kan de tvetydiga formerna *Волка* och *Филина* i exempel (1) också uppfattas som ackusativformer, fastän de av naturliga skäl inte skulle kunna räknas som sådana i någon statistik. Jag tror, med andra ord, att många talare redan har omtolkat verbet *бояться* (i förbindelse med levande objektsaktanter) som ett transitivt verb och därför använder samma kasus som de skulle ha valt för den (avlägsna) synonymen *ненавидеть*.⁹ Redan i en tidningsöversättning från 1669 har jag registrerat en kontext

⁵ En miljon löpord. Uppsalakorpusen har gjorts tillgänglig online av en forskargrupp vid universitetet i Tübingen, se <http://www.sfb441.uni-tuebingen.de/b1/en/korpora.html>.

⁶ Något datum för sökningen uppges inte, men man kan anta att det var omkring 2004–2005.

⁷ Ferm skriver ”более десяти употреблений Р[одительного] П[адежа]” och anför elva kollokationer, men en av dessa – *бояться отца* – måste sorteras bort såsom irrelevant (Ferm 2005:146).

⁸ Vid en förnyad sökning i NK (23 okt. 2010) lyckades jag inte hitta detta exempel.

⁹ Såsom alltid när det finns en valmöjlighet mellan två olika objektsformer (*бояться жены / жену*), så finns det även här hypoteser om en semantisk skillnad mellan dessa; jämför t. ex. Zaliznjak (1992:34); jämför också KRG

med en ganska nära synonym till *бояться* i kombination med ett objekt i ackusativ, till och med ett abstrakt objekt: ”Здѣсь опасаются **явную воину**, между Французские земли и Соединенных Нидерландских [...]” (se V-K VI:451¹⁰), varför det förefaller mig sannolikt att sådana former användes i informellt talspråk (”substandard”?) redan under andra halvan av 1600-talet och då och då kunde slinka igenom även i skrivna texter.

Ännu tydligare blir ackusativens framskjutna ställning i dagens ryska när man tittar på några andra reflexiva verb, t. ex. *дождаться*. En sökning i NK efter *дождаться* tillsammans med levande objekt i femininum (för att slippa alla *дождаться отца, начальника osv.*) gav ett resultat på 23 objektformer i ackusativ (t. ex. *дождаться Сашу, Люсю, Суркову, Клавдию, Ольгу с Валерой, Галину, Галю, жену, девочку Клавку, аспирантку ...*) och bara sex i genitiv (*соседки, Люси, Ольги, Лиды, Ольги П., Лены*).¹¹ Ett annat reflexivt verb för vilket det visade sig vara ännu svårare att hitta exempel med genitivrektion är *слушаться*. Däremot är det inget problem alls att hitta exempel med ackusativ i NK; jämför följande exempel, däribland även ett (nr 5) med en icke-levande referent i objektsposition, *голова*:

- (5) Лапы снова слушаются **голову** [...] [Д. Донцова (2004)]
- (6) Валя даже сказала ему строгим голосом: «Веня, слушайся **Наташу**. [Н. Шмелькова (2002)]
- (7) Мне передали Витю на перроне: «Слушайся **дядю** Олега!» [Г. Бакланов (1999)]
- (8) Слушайся **тетю Сильвию** и **бабушку**. [Б. Окуджава (1989–1993)]
- (9) Не забывай матери и слушайся **Настасью Петровну** ... [А. Чехов (1888)]

Jag har bara citerat en mycket liten del av skörden. Man kan här också konstatera att ackusativobjekt vid *слушаться* användes redan på 1800-talet (sista exemplet). Däremot är det relativt svårt att hitta moderna exempel med genitivrektion. Det är därför inte särskilt förvånansvärt att till och med den normativa grammatiken nämner

(1989:365) för oppositionen *слушаться бабушки / бабушку*. Jag är dock för närvarande mer benägen att tro på att vissa talare redan har börjat tolka objektsformen *мужа* i uttryck av typen *бояться, слушаться мужа* som ackusativobjekt, och då blir det naturligt att använda även ackusativen *жену*.

¹⁰ Jag har inte lyckats identifiera någon förlaga för detta exempel; det kan därför inte uteslutas att originalet delvis kan ha påverkat valet av objektsform. Men mina undersökningar av den ryska verbalrektionen i dessa tidningsöversättningar från 1600-talet har visat att översättarna vid det ryska sändebudskansliet (*Posol'skij prikaz*) ytterst sällan härmade en syntaktisk konstruktion som fanns i originalet ifall samma konstruktion inte var bruklig även i icke översatta texter. Jämför också det följande exemplet (som jag inte har citerat i något tidigare arbete): *люди нъшто благое домышляются* (V-K VI:439), också från 1669. Den här gången finns originalet bevarat – en tidning tryckt i Berlin: *welches vielen ein böses Nachdenken gibt* (*B. Einkommende Ordinari und Postzeitungen*, nr 1669/46/St.3). Dvs. den tyska konstruktionen skiljer sig mycket starkt från den ryska översättningen (även bortsett från den stora gåtan hur *ein böses Nachdenken* kan ha blivit till *нъшто благое!*).

¹¹ Sökningen genomfördes 23 okt. 2010. Negerade meningar av typen *Так и не дождавшись Лены* lämnade jag utanför eftersom valet av genitiv här lika gärna kan ha utlösts av själva negationen. Exempel som kom till för mer än hundra år sedan tog jag inte heller med.

ackusativreaktionen som en av möjligheterna (bredvid genitiven); se KRG (1989:357; 364–365) för verben *бояться* och *слушаться* (jämför även fotnot 9).¹²

Jag uppehöll mig länge vid de reflexiva verben, och den viktigaste anledningen är att jag helt håller med Tore Nettet i det allra mesta han skriver. Min viktigaste substantiella kritik är därmed att han enligt min uppfattning underskattar *-ся*-verbens förmåga att användas i transitiv funktion – förresten en mycket gammal företeelse i den ryska syntaxen, även om det under historiens lopp delvis har varit helt andra verb än de som styr ackusativ idag. För att övertyga sig om detta räcker det att kasta en blick på V. B. Krys'kos monografi *Исторический синтаксис русского языка: Объект и переходность* (Krys'ko 2006), den utförligaste och mest aktuella undersökningen av objektets uttryck i ryskan från fornrysk tid fram till idag.¹³ Sammanlagt beskriver V. B. Krys'ko 73 reflexiva verb som styr eller har styrt ackusativobjekt under det ryska språkets historiska utveckling (se verbindexet, s. 477–482).

Förutom de reflexiva verben, där jag tycker att T. Nettet borde ha nämnt att ackusativreaktionen är på frammarsch, undrar jag om möjligen även verbparet *избегать / избежать* kunde ha flyttats från avsnitt 4.2, "Objekt i genitiv", till 4.3.1, "Verb som tar objekt i akkusativ eller genitiv". Även här finns det många exempel i den nyss nämnda monografin (Krys'ko 2006:277–278), från Lev Tolstoj ("Степан Аркадьич с сестрой ... остановились, избегая народ [...]") via slavisten I. Jagič ("[...] избегаем фальшивое положение [...]"; "проф. Соболевский напрасно избегает это сопоставление") och författarna Tjechov och Nabokov fram till lingvisten A. A. Zaliznjak (här i en passivsats, som dock förutsätter en ackusativ i den aktiva motsvarigheten: "данная синтаксическая особенность ... в книжном языке сознательно избегалась"). Vi kan lägga märke till att objektet i flera exempel utgörs av ett abstrakt substantiv, dvs. den klass som brukar vara den sista när det är fråga om övergången från genitiv- till ackusativreaktion. När jag sökte efter exempel i NK gjorde jag ett test med ett specifikt levande objekt; jag valde *жена* för att undvika ett formsammanfall. Det enda resultat jag fick (med denna starkt begränsade sökning) var den följande kontexten:

- (10) Он не только избегал **жену**, но и на Золотую не смотрел [...].
[М. Платошкин (1929–1930)]

Därefter sökte jag lite mera generellt och fick fram ytterligare en hel rad exempel med levande objekt i ackusativ, t. ex.:

¹² Den stora ryska akademigrammatiken kvalificerar rektionen *слушаться бабушки* – dvs. genitiv med levande objekt – som föråldrad. I kombination med objektet *команда* rekommenderar samma grammatik i första hand genitiv; ackusativen får här den stilistiska markeringen "talspråklig" (RG 1980: 35).

¹³ Ett helt kapitel av denna bok är tillägnad reflexiva verb som styr ackusativ, kap. 5: "Винительный падеж при возвратных глаголах" (Krys'ko 2006: 348–414). Även en stor del av avsnitt 3.5, "Вариативность винительного и родительного падежей" (s. 175–280), handlar om reflexiva verb.

- (11) И в последнее время она избегала **Людмилу** из боязни [...] [В. Набоков (1926)]
 (12) Его решение избегать **Таню** показалось ему совершенной нелепостью. [С. Степняк-Кравчинский (1898)]

Vid sidan om exempel såsom (10)–(12) fick jag också fram en rad med levande objekt i genitiv (jag förde ingen statistik). Helt tydligt är dock att ackusativreaktion är ett levande inslag även vid detta verbpar – trots att den normativa grammatiken föreskriver genitiv! För visst, om även ryska studenter (och inte bara norska och svenska) får lära sig att *избегать* i alla lägen enbart styr genitiv, så kan genitivreaktionen säkert hållas vid liv i ytterligare några generationer: en nitisk redaktör kommer helt enkelt att byta ut alla ackusativändelser med de ”korrekta”. Vi kan dock knappast anklaga författare som Tolstoj, Tjechov och Nabokov eller språkvetare som Zaliznjak för att representera någon sorts rysk ”substandard”. Frågan är därför om vi inte snart ska börja låta bli att rätta våra studenter när de använder ackusativ vid verbparet *избегать* / *избежать* och om vi inte borde inkludera det i raden av verb som *ждать*, *искать* och *хотеть*, för vilka vi accepterar varierande rektion, åtminstone i kombination med uttryck för levande varelser. Ett annat alternativ är att verbparet får stå kvar bland verben med enbart genitivreaktion tills vidare, eftersom det tydligen åtminstone inte kan bli helt fel om man väljer genitiv, men i detta fall skulle jag gärna se en liten ”brasklapp”, en liten not om att ackusativen har varit på frammarsch i åtminstone drygt hundra år.

För det mesta är jag dock absolut överens med författaren vad gäller de föreslagna grammatiska reglerna. De språkliga exemplen tycks vara valda med stor omsorg. Framställningen är översiktlig, layouten trevlig; antalet tryckfel är glädjande nog mycket lågt.¹⁴ Allt som allt är jag imponerad av denna bok, och jag skulle verkligen vilja rekommendera den till alla som vill lära sig mer om den enkla ryska satsens syntax. Det är min förhoppning att den norska språkdräkten inte skrämmer bort våra svenska studenter, utan att norskan snarare uppfattas som en extra bonus – man vänjer sig en aning vid vårt grannfolks språk, samtidigt som man tillägnar sig den grundläggande ryska syntaxen.

Referenser

Butorin 1966: Буторин, Д. И. ”Об особых случаях употребления винительного прямого объекта в современном русском литературном языке”. *Нормы современного русского литературного словоупотребления*. Москва, Ленинград: Nauka, 125–136.

¹⁴ Jag registrerade ”futuraformene” på s. 32; på s. 51, fotnot 5, bör det uppenbarligen stå ”akkusativ” i första raden (i stället för ”genitiv”).

Christensen, A. 1996. *Russisk grammatikk*. Århus: Akademisk forlag.

Ferm, L. 2005. *Вариативное беспредложное глагольное управление в русском языке XVIII века* (Södertörn Academic Studies, 26). Södertörn: Södertörns högskola.

Krasovitsky et al. 2010. Krasovitsky A., Baerman M., Brown D., Corbett G. G. "Changing semantic factors in case selection: Russian evidence from the last two centuries". *Morphology* (published online 03 July 2010: www.springerlink.com).

KRG 1989. *Краткая русская грамматика*. Под ред. Н. Ю. Шведовой и В. В. Лопатина. Москва: Русский язык.

Mathiassen, T. 1996. *Russisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Nesset, T. 2004. "Case assignment and image schemas: Russian temporal adverbials". *Studies in Language* 28:2, 285–319.

RG 1980. *Русская грамматика. Том II: Синтаксис*. Москва: Наука.

Timberlake, A. 2004. *A reference grammar of Russian*. Cambridge: Cambridge University Press.

V-K VI. 2009. *Вести-Куранты 1656 г., 1660–1662 гг., 1664–1670 гг. Ч. 1: Русские тексты*. Изд. подгот. В. Г. Демьяновым при участии И. А. Корнилаевой. Завершение работы над изд. и подгот. к печати: Е. А. Подшивалова, С. М. Шамин. Под ред. А. М. Молдована и Ингрид Майер. Москва: Рукописные памятники Древней Руси.

Wade, T. 1992. *A comprehensive Russian grammar*. Oxford: Blackwell.

Zaliznjak 1992: Зализняк, Анна А. *Исследования по семантике предикатов внутреннего состояния* (Slavistische Beiträge 298). München: Otto Sagner.

Tore Nasset: *Russiskstudentens beste venn. Elementær innføring i kasuslære.* Oslo: Novus forlag 2011, 144 sider.

Å anmelde ei slik bok i faglitteraturen er som å anmelde ei barnebok i skjønnlitteraturen: Anmelderen har for lengst vokst ut av det lesersegmentet boka er mynta på. Med et hovedfag i russisk i bagasjen, og mange års erfaring med lesning av russiske tekster, stiller man med et ganske annet perspektiv på vanskelighetene og utfordringene i det russiske kasussystem enn det førsteårsstudenten i russisk gjør, og man har gjerne vondt for å minnes eksakt hva man sjøl sleit med da kasusene skulle mestres i studiedagene. Med dette handicapet i mente vil jeg allikevel påstå at dette er en meget bra bok, som holder det tittelen lover: Den kan bli din beste venn som russiskstudent.

Det finnes dog to typer studenter på enkeltspråkfagene. Den ene er lingvisten in spe: Hun/han som har blitt trukket til språket ut av fascinasjon for språket som sådan, som stiller med en særskilt interesse for språkets strukturer, og som gjerne allerede har relativt gode generelle kunnskaper om grammatikk og setningsanalyse. For denne typen student er boka definitivt gefundenenes Fressen. Den er et oppkomme av omfattende informasjon om funksjon og bruk av kasusene – alle de små detaljene som får det til å krible i (kommende) lingvistfingre, fra hvordan et subjekt må ta et spesialtilfelle av genitivt kasus hist, til hvordan påsteds-, tilsteds og frastedsadverbialer fordeler seg utover preposisjoner og kasus pist. I tillegg kommer flere lister over viktige verb og preposisjoner med komplementer i ulike kasus, godsaker for studenter som faktisk elsker å pugge slike lister (de finnes, jeg var en av dem).

Men det som virkelig gjør boka til et festmåltid for den unge grammatikknerden, er ikke mengden informasjon i seg sjøl – det kunne et hvilket som helst grammatikkompedium raska sammen – men måten maten leveres og danderes på. Boka er forbillig oversiktig strukturert. Kapittel 2–6 tar utgangspunkt i hver sin syntaktiske funksjon – henholdsvis subjekt, predikativ, objekt, adverbial og attributt – og underinndelinga av disse igjen tar (grovt sett) utgangspunkt i hvordan ulike kasus realiseres i de gitte funksjonene (f.eks. 2.1: subjekt i nominativ; 2.2: logisk subjekt i dativ; 2.3: logisk subjekt i genitiv). Kapittel 7 tar for seg allmenn bruk av preposisjoner (igjen underinndelt etter kasus), og kapittel 8 spesialisierer seg på bruk av preposisjoner i tidsuttrykk. Men til tross for den omfattende tettheten av informasjon i hvert kapittel og underkapittel, så er bokas aller

sterkeste kort hvor kortfatta og konsist, og allikevel tydelig og pedagogisk uavskrekkende, hver informasjonsbunke leveres. Boka er på knappe 140 typografisk sett luftige og lettreste sider, formatet til ei virkelig håndbok, og som altså samtidig klarer å komprimere en stor mengde informasjon på et relativt lett tilgjengelig vis. Informasjon som gis oppsummeres fortløpende underveis (oftest helt på slutten av underkapitlene/kapitlene) i form av konsise regler, f.eks.:

[...]Predikativregel 1: Ved presensformer av *быть*;¹ (nullformer og *есть*) står predikativet i nominativ.[...] (s. 32)

[...]Predikativregel 2:
Ved futurum- og preteritumformer av *быть*; står predikativet i nominativ eller instrumentalis.
Er predikativet et substantiv, dominerer instrumentalis, særlig i futurum.
Er predikativet et adjektiv, dominerer nominativ, særlig i preteritum.[...] (s. 34)

Kapittel 9 fungerer som et oppsummerende appendiks, hvor alle de ovenfornevnte reglene repeteres som ei liste, igjen forbillidlig tro til bokas intensjon om å være ei håndbok. Det samme må sies om et etterfølgende nominelt appendiks, hvor man får repetert lister over verb, adjektiver og preposisjoner som styrer ulike kasus.

Ikke bare gjør dette boka til et perfekt og hendig lite oppslagsverk for den lingvistisk interesserte russiskstudent, men òg for den fullbafarne allmennlingvist, som ikke har lært seg russisk, men som har bruk for en faglig god oversikt over det russiske kasussystem i forbindelse med en komparativ analyse, eller en typologisk sample eller liknende. Studentorienterte oppslags- og innføringsbøker kan være vel så nyttige å ta sin lingvistiske informasjon fra som store, tunge deskriptive grammatikker, så lenge innholdet er faglig etterrettelig (og det er det i dette tilfellet) og man ikke trenger å gå for mye i dybden på det gitte temaet. Som typolog kan jeg dermed også anbefale boka for fagfeller på dette feltet (skjønt man bør ha innsikt i det kyrilliske alfabetet, og ha ei god ordbok o.l. for hånda, for å nyttiggjøre seg/gjengi eksemplene).

Men nå er det jo slik at denne boka ikke kun er ment for nerdene. Den andre typen russiskstudenter er studenter som trekkes mot litteratur, kultur og samfunn, og hvor språket er mer av en nøkkel for å få tilgang til dette. Fungerer boka også for disse brukerne? Jeg vil svare et lett betinga ja til dette. De samme forcene jeg pekte på ovenfor, vil også gjelde for andre

studenter. Bokas lett tilgjengelige stil, fri for det meste av fremmedgjørende fagprat som ville kunnet skremt bort ikke-lingvisten, kombinert med dens konsisitet og tydelighet, vil jeg tro vil være en pedagogisk vinner for alle de segmentene boka er retta mot. Om nå ikke de resterende leserne vil være frista til å fråste i innholdet på samme måte som fagnerden, så vil bokas håndbokmal kunne fungere ypperlig også for disse brukerne, når de sliter med en oversettelse eller trenger å lese seg opp til grammatikkeksamen.

Den lette betingelsen jeg nevnte ovenfor ligger i bokas innholdsstruktur. Som nevnt er kapitlene inndelt etter forskjellige syntaktiske funksjoner, og tanken bak er at boka skal være spesielt hendig i oversettelse fra norsk til russisk, hvor studenten er tenkt å analysere sin norske utgangssætning og finne de korrekte russiske kasus gjennom håndboka. Men dette fordrer at studenten behersker setningsanalyse, om enn på et veldig enkelt nivå. For den lingvistisk uinteresserte student, som muligens kun har hatt noen timer setningsanalyse på grunnskolen mange år tidligere, kan til og med dette bli ei hindring. Boka prøver å bøte på dette gjennom sitt kapittel 1, som er en introduksjon til grunnleggende setningsanalyse og til de nevnte syntaktiske funksjonene som kapitlene er delt inn etter. Det springende punktet er følgelig hvor godt denne introduksjonen fungerer. Kapittelet er ført i samme kortfatta, konsise og imøtekommende stil som resten av boka, noe som delvis er en force også her, men det spørres om ikke det blir en *for* kort omtale av et såpass abstrakt tema. Et svakt punkt i så måte er diskusjonen av objekter (s. 19). Studenten blir her lært teknikker for å finne hvilke ledd som fungerer som direkte og indirekte objekt, men verbenes grunnleggende inn- delig i intransitive, (mono-)transitive og ditransitive verb, og at syntaktiske funksjoner er avhengig av argumentstruktur, blir ikke nevnt med et ord. Dessverre er reglene også formulert på en så kortfatta måte at dette kan lure studenten til å tro at *alle* verb tar direkte og indirekte objekter, og hvor en uheldig student da kan ende opp med å lete etter slike setningsledd der de ikke finnes. Gjennom prøving og feiling vil en iherdig student ta poenget etter hvert, men med en noe grundigere gjennomgang i kapittel 1 kunne den slags kjedelige misforståelser unngås. Omtalen av adverbialer inneholder potensielt sett samme felle, og diskusjonen av uselvstendige og selvstendige verb (hvor studenten skal penses inn mot å identifisere et predikativ) kunne fortjent en advarsel mot bruk av 'være' og 'bli' som hjelpeverb i passivkonstruksjoner som potensiell feilkilde.

Gjennom øvelse (og utdypende informasjon om setningsanalyse fra kilder utenfor boka), så vil dette allikevel være ei overkommelig hindring,

og dermed ikke et graverende problem for boka. På det generelle plan er det heller ikke så mye annet negativt å peke på – det eneste måtte være bokas undertittel, "Elementær innføring i kasuslære", som kanskje burde vært litt mer spesifikt formulert. Boka drøfter nemlig kun kasusenes funksjonelle natur og deres syntaktiske distribusjon. De russiske kasusenes morfologiske form, som volder studentene vel så mye bry, blir overlatt til andre bøker. Dette valget av fokus er ikke negativt i seg sjøl, men det kommer ikke eksplisitt fram av tittelen og kan potensielt lure en håpefull student til å tro at hun/han kan sette seg ned og pugge kasusparadigmer når han/hun kommer heim fra bokhandelen.

Det er først på detaljnivå at de mer kritikkverdige punktene dukker opp. Dem er det ikke så mange av, og de dreier seg i det store og hele om problemstillinger som er blitt oversett i diskusjonen, men det er enkelte av disse overseelsene som er såpass grove at man ikke kan unngå å påpeke dem.

Først og fremst gjelder dette omtalen av tallordenes kasussyntaks. Blant russisister er det velkjent at tallord er et av de mest komplekse temaene russisk grammatikk har å by på. I lys av dette er det særdeles merkelig at tallordene er avspist med knapt mer enn et avsnitt (S. 90–91). Her påpekes det at tallordene *dva*, *tri* og *četyre* ('to', 'tre' og 'fire') styrer det talte substantiv i genitiv entall, at tallord fra *pjat* ('fem') og oppover styrer genitiv flertall, og at et adjektiv skal stå i genitiv flertall fra *dva* og oppover. Alle disse observasjonene er korrekte, men i flere tilfeller kun til et visst punkt, og de lar mye viktig forbli usagt.

Et spesielt viktig poeng er at tallordfrasene kun oppfører seg slik det er angitt ovenfor, om frasen står i nominativ eller akkusativ. Om tallordfrasen står i et oblikt kasus, så tar det talte substantivet samme kasus som tallordet sjøl. I (1a–b), hvor tallordfrasen som sådan står i nominativ, så får vi eksemplifisert genitivstyring av det underliggende substantivet, men i (1c), hvor hele tallordfrasen står i instrumentalis (pga preposisjonen *s*), så må både tallord og substantiv stå i instrumentalis. Merk også at i dette tilfellet står i substantivet i flertall, og ikke i entall, til tross for tallordet 'to'. En annen faktor som burde vært nevnt eksplisitt, er at sammensatte tallord høyere enn fem, som slutter på tallene *dva*, *tri* og *četyre*, styrer genitiv entall på samme måte som *dva*, *tri* og *četyre* gjør når de står alene (jf. (1d)). Slik det står formulert i boka ("[...] *Fra njamь* [pjat'] og oppover brukes genitiv flertall av substantivet. [...]") (s. 90)), så kan en forledes til å tro at genitiv flertall skulle vært brukt også her. Endelig tar tallordet *odin* (en), og alle

sammensatte tallord som slutter på dette, nomenet i nominativ (eller eventuelle andre kasus som tallordfrasen måtte stå i), jf. (1e).

- (1) a. dva volk-a
to ulv-GEN.EN
'to ulver'
- b. pjat' volk-ov
fem ulv-GEN.FL
'fem ulver'
- c. s dvumja volk-ami
med to.INST ulv-INST.FL
'med to ulver'
- d. dvadcat' dva volk-a
tjue to ulv-GEN.EN
'tjueto ulver'
- e. dvadcat' odin volk
tjue en ulv(NOM.EN)
'tjueen ulver'

Mer kunne vært nevnt om tallordsyntaks, men jeg vil kun påpeke én ting, som vedrører et annet utelatt tema: I russisk spiller forskjellen på animata og inanimata en viktig rolle i kasussystemet. Hankjønnsord i entall, og substantiver generelt i flertall, har en akkusativ som sammenfaller med nominativ om ordet er inanimat, men har en akkusativ med sammenfall med genitiv om ordet er animat. Nettet har valgt å behandle dette fenomenet som en del av det morfologiske formverket, som spesialtilfeller av akkusativ i substantivenes bøyingsparadigmer, og har følgelig stort sett utelatt temaet fra boka. Det finnes argumenter både for og imot å behandle dette fenomenet som et formelt avvik, og gitt denne gråsona virker det som et uklokt valg å ignorere temaet. For eksempel begrenser ikke den genitivsaktige akkusativen seg til substantivet alene, men også eventuelle adjektiver og determinativer som står til substantivet, må ta en form som sammenfaller med genitiv (2a). Når det gjelder koplingen til tallordsyntaks, så vil enkle tallordsfraser i objektposisjon, med et animat (i alle fall humant) substantiv, ha genitivs form på både tallord og substantiv, d.v.s. på samme måte som en tallordsfrase med oblikt kasus får kasussammenfall på begge ord (2b).

- (2) a. ja vstretil star-ogo čelovek-a
jeg møtte gammel-GEN.EN.M person-GEN.EN
'Jeg møtte en gammel mann.'
- b. ja vstretil dvukh krasiv-ykh devušek-0
jeg møtte to.GEN pen-GEN.FL jente-GEN.FL
'Jeg møtte to pene jenter.'

Som introduksjonsbok og håndbok har boka som eksplisitt linje å ikke diskutere marginale fenomener av kasusbruk, men slike eksempler som dette, på bruk av tallordsfraser i oblike kasus, og av animate objekter modifisert av adjektiver og tallord, er ikke perifere fenomener i faktisk språkbruk, men noe som studentene er garantert å støte på svært ofte i oversettelser og tekster, og her svikter boka i å gi nødvendig informasjon.

En annen uheldig utelatelse har blitt gjort i kapittelet om objekter og gjelder de russiske verbene for 'å lære': *učit'*_i (ditransitivt og monotransitivt) og *učit' sja*_i (bare monotransitivt). Disse er ikke omtalt i det hele tatt, enda de er svært sentrale verb, som det i tillegg er høyst sannsynlig at en student/elev ofte vil ha bruk for, og som har en meget spesiell kasustildeling til sine objekter/komplementer. Monotransitive *učit' sja*_i tar sitt komplement i dativ (3a). *Učit'*_i i ditransitiv bruk tar undervisningstemaet i dativ og den benefaktive eleven i akkusativ (3b):

- (3) a. ja učilsja russk-omu jazyk-u
jeg lærte russisk-DAT.EN.M språk-DAT.EN
'Jeg lærte (meg) russisk.'
- b. on menja učil russk-omu jazyk-u
han meg.AKK lærte russisk-DAT.EN.M språk-DAT.EN
'Han lærte meg russisk.'

Ikke minst det ditransitive verbet er en potensiell felle for russiskstudenten, all den tid man kunne være frista til å tildele dativ til det benefaktive argumentet etter modell fra andre ditransitiver. En ytterligere potensielt villedende faktor er at *učit'*_i også kan brukes monotransitivt i betydninga 'lære seg/pugge noe', men tar da læringsobjektet i akkusativ. Kasustildelinga i den ditransitive bruken er i tillegg et avvik fra bokas generelle regler for kasustildeling (d.v.s. reglene for å spore direkte og indirekte objekter (s. 19) tilsier at eleven her er indirekte objekt, og Objektregel 8 (s. 71) sier at

indirekte objekter står i dativ), og burde følgelig være desto mer viktig å nevne eksplisitt.

De ovenfornevnte utelatelsene er nok de mest kritikkverdige. Deretter finner man en håndfull overseelser som nok befinner seg litt mer i periferien, men alt i alt veies disse overseelsene opp av at boka ellers er en gullgruve av detaljert informasjon, som tidligere nevnt. Å rose enkeltdetaljer i boka blir egentlig ikke nødvendig – det er mengden av dem, og den generelt fine tilnærminga og presentasjonen av dem, som er det rosverdige – men jeg vil allikevel spesielt rose ideen om å skrive et eget kapittel om tidsuttrykk. Dette er et kanskje et ekstra krevende og detaljrikt felt å lære seg for studentene, og derfor fint å få presentert for seg – jeg lærte sjøl et par ting jeg ikke hadde fått med meg i studiedagene av å lese dette kapittelet.

Til slutt et lite hjertesukk: Hvorfor må alle studentoppslagsverk i russisk grammatikk illustreres med ei russisk kirke med løkkupler på omslaget? (Christensen 1996, Mathiassen 1996 og også denne boka.) Omslagsbildet er pent, men altså noe fantasiløst. Det bør det gjøres noe med når det skal lages nyopptrykk av *Russiskstudentens beste venn*, for at den fortjener nyopptrykk, og å forbli en del av norske russiskstudenters håndbagasje, er jeg ikke i tvil om.

Note

1. *Быть* er det russiske kopulaverb. *Есть* er en presensform av dette. Kyrilliske bokstaver er her kun brukt i sitater fra boka, ellers er alle russiske eksempler translitterert. Den indekserte i-en etter verbene markerer verbets aspekt som imperfektiv.

Referanser

- Christensen, Annie 1996: *Russisk grammatikk*. Århus: Akademisk forlag.
 Nesset, Tore 2010: *Russiskstudentens beste venn – elementær innføring i kasuslære*. Oslo: Novus forlag.
 Mathiassen, Terje 1996: *Russisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pål Kristian Eriksen

Agnefestveien

Rosfjord

NO-4580 Lyngdal

E-post: pal.k.eriksen@ntnu.no

John Benjamins Publishing Company

This is a contribution from *Journal of Historical Linguistics* 6:1
© 2016. John Benjamins Publishing Company

This electronic file may not be altered in any way.

The author(s) of this article is/are permitted to use this PDF file to generate printed copies to be used by way of offprints, for their personal use only.

Permission is granted by the publishers to post this file on a closed server which is accessible only to members (students and faculty) of the author's/s' institute. It is not permitted to post this PDF on the internet, or to share it on sites such as Mendeley, ResearchGate, Academia.edu. Please see our rights policy on <https://benjamins.com/content/customers/rights>

For any other use of this material prior written permission should be obtained from the publishers or through the Copyright Clearance Center (for USA: www.copyright.com).

Please contact rights@benjamins.nl or consult our website: www.benjamins.com

BOOK REVIEWS

Tore Nessel. (2015) *How Russian Came To Be the Way It Is: A Student's Guide to the History of the Russian Language*. Bloomington, Indiana: Slavica Publishers. xxv + 361 pp.

Reviewed by Iván Igartua (University of the Basque Country)

Paraphrasing a famous aphorism attributed to the biologist (and classicist) D'Arcy Wentworth Thompson (1860–1948), the linguist John Haiman (2003: 108) asserts that in languages too “[e]verything is the way it is because it got that way”. This is probably the principal premise that guides diachronic research not only in linguistics but also in other sciences. In a general sense (i.e. applied not just to languages), the statement entails that, as argued recently by Moravcsik (2013: 140), for direct explanations of the causal sort only diachrony is available (without implying, though, that diachronic evolution is never in need of explanation itself).

Starting from considerations presumably akin to those aforementioned and well equipped with the necessary combination of sociohistorical data, facts about the history of the language, and linguistic tools for the analysis of these facts, Tore Nessel offers in this monograph an informative, up-to-date, and didactically-oriented introduction to the history of the Russian language. The author's areas of expertise thus far have included such topics as Russian accentology, verbal conjugation and aspect, as well as different phonological and morphological questions, which have been approached initially from a largely synchronic perspective, but in recent years these issues have also received a decidedly diachronic treatment in Nessel's contributions.

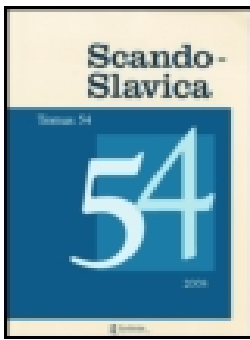
In this book, the historical development of the Russian language is presented and explained with a view to understanding both the regularities and the idiosyncrasies of Modern Russian, as a way to give practical assistance to students of Russian who are curious about some of its peculiarities, even though in the end the monograph turns out to be more than just that. In any event, this clear orientation lies at the basis of several decisions taken by the author in order to structure the information given in the book. Perhaps the most salient among them is the decision to introduce morphological and syntactic topics before phonological matters, contrary to what has been the traditional practice. Placing the phonology at the end of the work has the obvious advantage of postponing the discussion of what are some of the most complex questions in the history of the Russian language (some phonological developments with known implications for the relative chronology of changes, and especially those related to the shift from tone to stress); on the

other hand, it also implies that at least a minimum of phonological information has to be necessarily supplied at different places before phonology is specifically dealt with (Chapters 10–13, pp. 195–290), in order to explain, for example, certain consonant alternations within the noun declension in older stages of Russian (p. 82). The same is true of other sections in the grammatical chapters.

The main didactic orientation of the book can also be felt in the introductory chapter on theory and methodology (Chapter 3, pp. 61–75), which is slightly longer than in any historical grammar or introduction to the history of a language. Here, the author discusses different points ranging from the types of relationship languages may exhibit to such fundamental notions in historical linguistics as sound correspondence, borrowing, analogy, grammaticalization, and reanalysis. These are the principal descriptive and explanatory tools that will help the reader to organize and understand diachronically the intricacies of several phonological and morphosyntactic developments in Russian. But the author's aim is perhaps even more ambitious: as he declares in the introduction (p. 2), after having read the book the reader is expected to “have a good idea about language change and historical linguistics in general”. This is clearly the reason behind such a detailed description of the basic tenets of historical linguistics. Accordingly, methodological observations can be found in different places throughout the book, as when the author treats in detail the scarce evidence for *j*-prothesis before the initial vowel *i-* in Russian (pp. 212–213) and demonstrates its non-obvious presence in forms like *jazyk* ‘tongue’ (in which the first syllable comes from an old sequence **in-*), thereby underscoring the importance of internal reconstruction. Different examples from other chapters can be given in this regard.

At the very beginning of the book, Chapters 1 (pp. 5–32) and 2 (pp. 33–60) present background (or, say, external) information regarding ethnic, political, and literary matters, which are significant — even unavoidable — in setting the overall context in which Russian has been evolving until being the way it is now. The information briefly supplied in these first chapters is well organized, which is a general characteristic of the entire book, and offers particularly good insights into the early relations between East Slavic tribes and other peoples as well as into the linguistic situation in Kievan Rus', for which a series of different hypotheses have been proposed.

Then the bulk of the monograph is devoted to the classic contents of any historical grammar (though in a different order, as already noted): Chapters 4–8 (pp. 77–162) discuss the inflectional morphology of nouns, pronouns, adjectives, numerals, and verbs; Chapter 9 treats syntax; and Chapters 10–13 (pp. 195–290) present the phonological developments from Pre-Slavic (even Late Proto-Indo-European) to Modern Russian. Chapter 14 (pp. 291–301) could be considered an innovation, since, unlike other books of this kind, it includes a separate introduction to the main

How Russian Came to Be the Way It Is. A Student's Guide to the History of the Russian Language

Päivi Saurio

To cite this article: Päivi Saurio (2017): How Russian Came to Be the Way It Is. A Student's Guide to the History of the Russian Language, *Scando-Slavica*, DOI: [10.1080/00806765.2017.1320112](https://doi.org/10.1080/00806765.2017.1320112)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/00806765.2017.1320112>

Published online: 26 May 2017.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 4

View related articles [↗](#)

View Crossmark data [↗](#)

BOOK REVIEW

How Russian Came to Be the Way It Is. A Student's Guide to the History of the Russian Language, by Tore Nessel, Bloomington, Indiana: Slavica Publishers, 2015, 361 pp, ISBN: 978-0893574437.

Tore Nessel's *How Russian Came to Be the Way It Is* provides a compact introduction to the history of Russian for readers with different interests and academic backgrounds. On the one hand, it is a welcome and attractive textbook for students of Russian linguistics. On the other hand, the book can serve as a useful tool for those who are already specialists in, for instance, general linguistics, Modern Russian, Russian history or Russian literature and would like to get acquainted with the main developments in the history of the Russian language. Nessel points out the relevance of historical linguistics for students of Russian, and he has indeed succeeded in creating an inspiring, motivating and pedagogical material. A basic knowledge of Modern Russian is, however, necessary in order to take in the information – and enjoy it.

The structure of the book is very clear. In the *Introduction* the author addresses different types of readers from students to scholars, but motivates students of Russian by promising answers to many problematic exceptions in Russian grammar. The main pedagogical idea of the book is that “today's exceptions are yesterday's rules.” Knowledge of the history of Russian strengthens students' language skills in contemporary Russian. The book may be read from cover to cover or the reader may pick out separate chapters or sections.

The *first three chapters* give background information on history, literature and linguistics. *The Scene* places the Russians and their language among the other Slavic nations and languages in today's world and describes the historical background to the Slavic languages in the Indo-European family of languages. It then reviews the history of Russian from Pre-Slavic through Common Slavic and Old Rusian to Middle and Modern Russian. Here Nessel uses the term “Old Rusian” – justifiably – instead of Old East Slavic or Old Russian, finding the latter misleading, because the language in question is the ancestor of Belarusian, Russian and Ukrainian, whereas “Old Rusian” refers to the state of Rus'. The author then presents three hypotheses about the primordial home of the Slavs and concludes in favour of the mid-Dnieper hypothesis. The historical background covers the period from the Slavic migrations until the time of Peter the Great. *The Texts* gives background information about writing, alphabets, texts and literature in Kievan Rus' and Muscovy with representative samples of Old Rusian texts in different genres. The author then compares the modern and medieval concepts of literature and discusses three hypotheses about standard language in Kievan Rus': the Church Slavic hypothesis, the Old Rusian hypothesis and the diglossia hypothesis. He notes that the diglossia hypothesis seems too narrow and rigid to do justice to the richness of variation in medieval texts. In *The Toolbox* – with the student reader in mind – the author gives an excellent description in

simple terms of the main linguistic tools necessary in analyzing the history of the Russian language.

Chapters *Four to Eight* deal with *morphology* from the perspective of a student of contemporary Russian. Each chapter begins with questions that most students will have asked when studying Modern Russian and presents examples of familiar but “strange” grammatical forms: Why do some masculine nouns such as *глаз* have *-а*, and not *-ы* in the nominative plural? Do you know the etymology of *сегодня*? Why does Russian make a distinction between short and long forms in adjectives? Did you know where the numeral *сорок* comes from? Where do all the consonant alternations come from? While describing the morphological features of Old Russian the author brings out and explains such exceptional forms in Modern Russian. Moving on to *nouns* Nessel gives the reader a “soft landing” by first presenting the declension system of contemporary standard Russian. He then proceeds smoothly to the description of the declensions, number, case, stems and gender of Common Slavic and Old Russian. Now it is easy for the student to get acquainted with Old Russian *pronouns, adjectives and numerals*. As the author states, numerous exceptions make the verb a major challenge in Modern Russian. So, the *verbs* are discussed in greater detail. This chapter is as clear as the previous ones with clarifying tables and enlightening text samples, but is probably more challenging for students.

Chapter *Nine* provides a compact overview of Old Russian *syntax* with well-chosen examples. Again, describing the structure of sentences in Old Russian, the author highlights curious contemporary structures that can be traced back to Old Russian syntactic constructions, such as *вчера* or *домой*. The syntactical concepts – like concepts in other chapters – are skilfully explained by way of examples from Modern Russian, e.g. the definition of a clitic. At the end of the chapter, the author sums up the main syntactic differences between Old Russian and Modern Russian.

From the student’s perspective, it is a good solution to have *phonology* only after morphology and syntax in Chapters *Ten to Thirteen* since, historical phonology undoubtedly constitutes a greater challenge for the student.

Yet again, Nessel starts the chapters with intriguing questions: Why do we say *Ленинград*, but *Ногород*? Why does *сон* lose /o/ in the inflected form *сна*? Why is *Москва* pronounced with an unstressed [a] in the first syllable? The author travels with the reader from Late Proto-Indo-European through Pre-Slavic, Common Slavic and Old Russian to Modern Russian following the main phonological developments of vowels and consonants. Along the way, the reader gets answers – equipped with clearly defined concepts – to these and many other questions that puzzle students of Modern Russian. Describing Russian stress and vowel reduction, the author gives a student-friendly account of the change from the tone-based system of Common Slavic to the stress-based system of Contemporary Russian. He also presents the main stress patterns in Modern Russian with admirable clarity.

Chapter *Fourteen* offers readers a fascinating *Visit to ancient Novgorod* and acquaints them with specific linguistic – phonological and orthographic – features of the Old Novgorod dialect in the *birch bark letters*, short personal or business

letters that were already introduced in The Texts. The reader most probably becomes so curious about the letters that he immediately goes to the recommended webpage. The author mentions an interview with Andrej Zaliznjak, in which he “laments the fact that the Novgorod perspective has not made its way into university courses on the history of the Russian language.” Fortunately, Nessel takes the lament seriously.

In the *Epilogue*, the author offers some reflections on the three kinds of information in the book and the relationship between them. The three types of information, facts about the history of the Russian language, historical background knowledge and tools from linguistic theory, are presented as corners in a triangle. Historical background offers the context for interpretation of linguistic facts, and linguistic theory offers the theoretical tools for hypothesis testing. Nessel emphasizes the importance of interpretation and hypothesis testing and hopes to have convinced the reader that “historical linguistics is not just something you read about in books, but also something you do.” It certainly is desirable – and most probable – that after reading the book students will be tempted to continue travelling through historical linguistics in their own research projects.

The book contains four useful *appendices*: morphological tables, major differences between Old Church Slavonic and Old Russian, chronology of major sound laws and – last but not least – an example of a captivating text analysis: an analysis of a passage from the Primary Chronicle. The text is first placed in its historical context and then given an interesting morphological, syntactic, phonological and sociolinguistic description.

Tore Nessel’s *How Russian Came to Be the Way It Is* is a welcome contribution to the literature on the history of the Russian language, especially for students. Apart from being a useful tool for specialists, the book is a skilfully simplified overview. With student readers in view, Nessel provides a good introduction at the beginning of each chapter. He also explains the basic concepts very clearly taking examples from contemporary English and Russian. In addition he introduces the viewpoints of other researchers in a student-friendly way. At the end of each chapter there is a useful brief summary. Furthermore, the author provides the reader with helpful, commented reading recommendations. All the tables, chronologies and maps throughout the book will be a great help to students.

In conclusion: a student’s guide, written by a linguist with excellent pedagogical skills, is a valuable find.

Päivi Saurio

Department of Modern Languages, University of Helsinki, Helsinki, Finland

 paivi.saurio@helsinki.fi

© 2017 Päivi Saurio

<https://doi.org/10.1080/00806765.2017.1320112>

traits of the Old Novgorod dialect as represented in the birch bark letters (the chapter is largely based, as one would expect, on Zaliznjak's magnificent monograph from 2004). Lastly, Chapter 15 (pp. 303–305) is an epilogue that summarizes some of the theoretical implications of diachronic research in linguistics. There are also four appendices (pp. 307–338): the first includes morphological tables illustrating the inflectional paradigms of nouns, pronouns, adjectives, numerals, and verbs; in the second some tables with the major differences between Russian and Old Church Slavonic forms are provided; the third traces the absolute chronology of the principal sound changes; and the fourth offers an instructive example of text analysis.

These contents correspond nicely to what may be expected from a historical grammar. Even the absence of a section on word formation or even the lexicon comes as no surprise, given the traditional list of themes usually discussed in most introductions to the history of the Russian language (this does not mean, though, that such sections would not be desirable). The presence of documented historical forms, which provide the necessary basis for any historical grammar, is somewhat unevenly distributed throughout the monograph: they play a significant role in chapters like that of syntax and, of course, in the chapter devoted to the Old Novgorod dialect, but are maybe a bit too scarce in other sections, especially in morphology and phonology, although this relative shortage might be explained by the space limitations of the book.

The brief introductory sections accompanying each chapter constitute, without a doubt, a remarkable merit of the monograph. In just a few lines, the author manages to successfully attract the reader's attention by pointing out conspicuous peculiarities of Modern Russian, for each of which the reader may be interested in receiving some kind of historical explanation. This way, for example, the author draws our attention to some of the irregularities of the Russian nominal declension (p. 77) or introduces the section devoted to numerals with a question regarding the unusual pattern of Russian numeral constructions with small numerals (*dva/dve* 'two.M-N/F', *tri* 'three', and *četyre* 'four'), which combine with a nominal form that at least superficially coincides with that of the genitive singular (p. 127). The relevant diachronic answers are then given throughout the chapter.

The use of tables and figures is especially welcome in some sections: by way of example, Figure 9 (p. 137), which depicts the five Old Russian (also called Old Rusian) verb classes, offers an immediate and clear understanding of the relationship and the differences among these conjugation classes.

In what follows, I refer to certain questions in the monograph that, at least in my opinion, may have deserved somewhat more attention (and I highlight these issues specifically bearing in mind here the nature and didactic aim of the book).

The first such remark has something to do with a simple oversight. On p. 1 the author announces that in the book the reader will find answers to a range of

questions, including why some neuter nouns like *plečó* ‘shoulder’ take the ending *-i* in the nominative-accusative plural (*pléči*), “when the general rule for neuter nouns” is *-a* (as in *mestá*, from *mésto* ‘place’). Unlike other traits, this particular development is not even mentioned in the chapter on nominal morphology. Given its diachronic implications and the fact that the evolution of forms like *pléči* is far from trivial, I feel that at least a brief discussion — merely intended as an addition to what is analyzed in Chapter 4, and more specifically in Section 4.4 — may be in order here.

We must start from the original Old East Slavic (or Old Russian/Old Rusian) dual form of *pleče*, which is *pleči* (cf. the corresponding plural *plečja*). One could be tempted to think that this is all we have to say about it (see, for instance, Kiparsky 1967: 70, Galinskaja 2016: 190). But the history of this form is actually a little more complicated. First, the noun *pleče* belonged to the soft paradigm of the *o*-stems (in fact, it was a *jo*-stem), an inflectional subclass that subsequently was strongly influenced by its hard or non-palatalized counterpart (exemplified by *selo* ‘town’). This influence explains such modern forms as *na plečé* ‘on the shoulder’, which has replaced the older *na pleči* (cf. *vb selě*) within a general trend towards the reduction of the vocalic alternations between soft and hard paradigms (in all inflectional classes). Thus, the expected dual (and later on, plural) form that would conform to the regular evolution of noun morphology should have been *pleče* (which is, in fact, attested in Old Russian, cf. Šul’ga 1988: 36).

Second, as discussed in the book, due to the loss of the dual value, some noun forms were reinterpreted as plural (this was the case of *glazá* ‘eyes’, *rogá* ‘antlers’, *beregá* ‘(river)banks’, and *rukavá* ‘sleeves’, among others; see p. 94, Table 17). Most of these nouns denoted, as in these examples, paired body parts or other naturally occurring pairs. For body parts, another morpheme was also generalized before the loss of the dual meaning, namely *-i*, the original nominative-accusative morpheme of the *i*-stem dual paradigm (*oči* ‘(two) eyes’, *uši* ‘(two) ears’, *čeljjusti* ‘(two) jaws’; note that in Old Russian the singular and plural paradigms of the first two nouns belonged to the consonant stems, but the dual was modeled on the *i*-stems since Common Slavic times). This analogical extension of *-i* in the nominative-accusative among nouns designating natural pairs is paralleled by the spread of the endings *-ju* and *-ima* in the genitive-locative and the dative-instrumental dual, respectively (and there are indeed documented examples like *plečima*, in texts dating back to the thirteenth century, instead of the original *plečema*, see Šul’ga 1985: 226). The very existence of the variant *plečěj* for the genitive plural (which competes even in modern times with *pleč*) attests to the analogical pressure exerted historically by the *i*-stem nouns designating paired body parts (Šul’ga 1988: 37–39, 2003: 150).

Thus, the ending *-i* in *pleči* should at best be viewed as an irregular morphological retention that runs counter to the historical tendency towards the elimination

of vowel alternations and that was therefore influenced by the analogical extension of a special marker *-i* (an ending that in the end has contributed to create a closed subclass of nouns denoting paired body parts with specific inflectional traits that have been preserved even after the loss of the dual value, in a kind of *paral* or *ambal* marking that has been proposed, outside of Slavic, for certain inflectional distinctions in the Tocharian languages as well, cf. Krause & Thomas 1960: 76). This morphological process also explains the modern plural form *koléni* ‘knees’, which, contrary to some outdated hypotheses, cannot be phonologically derived from *kolěně*, the corresponding Old Russian dual form (Šul’ga 1985: 228, Igartua 2005: 298).

In any case, the preceding discussion betrays one of the rare shortcomings of the book, the lack of an account of the morphological changes associated with the elimination of vowel alternations in nominal paradigms (for which there is a subsection on p. 95, but it deals with this kind of alternation in a largely synchronic way). Such an account would have shed light on the replacement of the genitive form *dušě* by *duši* ‘soul’, the dative-locative *duši* by *dušé*, and the accusative plural *koně* by *koni* ‘stallions’.

Another section that perhaps needed a little more elaboration is that devoted to agreement (pp. 181–183). Here, the author offers a valuable description of the main facts about agreement in Old Russian and shows the contrast between some older phrases and their corresponding modern counterparts. In his analysis of agreement constructions with collective nouns, Nessel correctly points out that controller nouns denoting groups of individuals could trigger semantic agreement in Old Russian (while in Modern Russian this is not the case). The examples discussed include the collective noun *družina* ‘retinue, squad’, which has animate reference. And animacy — or to be more precise, humanness — is in fact the semantic feature that renders this type of agreement possible (alongside the syntactic type). In contrast, collective nouns denoting inanimate objects or even groups of animals may trigger syntactic agreement only (i.e. with singular target forms). Additionally, there are rather perplexing predicative constructions in Old Russian that combine plural forms of the auxiliary verb with singular adjectives and participles when agreeing with a human collective noun (like *družina* or *brat’bja* ‘brothers’), as in the sentence *bra[tb]ja naša_{F.SG} isěčena_{F.SG} sutb_{AUX.PL}* ‘our_(F.SG) brothers have been_(AUX.PL) killed_(F.SG)’ (Laurentian Chronicle 1377, 48r). These hybrid constructions pose an interesting (although not insurmountable) obstacle to the Agreement Hierarchy (Corbett 2006: 233); for the analysis of the Old Russian data, the interested reader is referred to Bratishenko 2007, Igartua 2009: 58–66, 2014: 313–324.

An additional morphosyntactic aspect worth illuminating is the generalization of the old dual nominal forms in numeral phrases containing *tri* ‘three’ and

četyre ‘four’. This problem is treated in Section 7.3 (pp. 129–130, see also p. 128), especially in a footnote. A detailed account of the mechanisms and causes leading to such a change, which has prompted several explanatory attempts, is probably beyond the space limitations of this book, but the striking structure of such phrases as *tri stolá*_{GEN.SG} ‘three tables’ (even more striking if an adjectival modifier is added: *tri bol’šix*_{GEN.PL} *stolá*_{GEN.SG} ‘three big tables’) perhaps deserved a brief explanation, at least in order to elucidate why the old dual form could spread to numeral constructions that had originally nothing in common with the dual meaning. This development is of course directly related to the creation of a special numeral subclass (which has been interpreted even in terms of number values) consisting of three members (two, three, and four). This subclass has been called *paucal* (see the footnote on p. 130), in Russ. *malyj kvantitativ* (as for the nominal forms accompanying these numerals, traditionally associated with the genitive case, the terms *ščětnaja forma* ‘counting form’ or even *adnumerative case* have been used, cf. Mel’chuk 1986: 55–56, Corbett 2008: 22–23). On the evolution of paucal constructions in Russian an indispensable source nowadays is the series of works by Žolobov (2002, 2003, 2006).

Turning again to morphology, as regards the *ū*-stems briefly introduced on p. 87, it should be clarified that, unlike other nominative forms, *kry* ‘blood’ is not attested in Old Russian. What we find instead are such forms as *krǫvb* or *krovb*, corresponding originally to the accusative case (which is, by the way, the source of nominative forms like *cěrkov’* ‘church’, *ljubóv’* ‘love’, and *morkóv’* ‘carrot’ in Modern Russian). The nominative *kry* is, however, documented in a non-canonical Old Church Slavonic text (the *Psalter of Dimitrij*, see Birnbaum & Schaecken 1997: 147), and similar forms are still present in Slovene and Cassubian.

The phonological chapters (which take up more than a third of the book) are highly instructive and include an accurate discussion of new perspectives and hypotheses on such significant processes as *akan’e* (neutralization of some vowel oppositions in non-stressed positions) and its different types, or the development of stress out of tone in the history of Russian. All these chapters, as well as the rest of the work, conform perfectly to the didactic function of the monograph. But it is precisely in the phonological sections that the general diachronic approach of the book is felt more clearly: on the one hand, the relevant changes are described emphasizing their gradualness (i.e. we get not just a comparison of two stages in the evolution of Russian); and on the other hand, the phonological chapters are the only ones that establish a consistent differentiation between the Common Slavic (Chapters 10–11) and the historical facts (Chapter 12, which discusses the phonological changes from the Old Russian period up to the Modern Russian stage).

The way in which certain phonological innovations are introduced and explained deserves some comment. In Sections 5.3 and 6.3.4, a phonological change

is presented whereby sequences like [-ogo] changed into [-oyo] > [-oo] and then [-ovo], which is the modern pronunciation. This is, for the first part, quite a typical lenition process that ends up deleting the intervocalic velar (even if only in affixal environments, due perhaps to their frequency, cf. in Modern Russian *dóbro[v]o* ‘good.GEN.SG.M-N’ vs. *mnó[g]o* ‘many’). The second part of the evolution is described by the author in these terms: “[t]hen [v] was inserted in order to avoid two consecutive vowels” (p. 105) or “[t]he [v] sound emerged in order to break up the vowel cluster [oo] to [ovo]” (p. 120). The teleological flavor of these passages is somewhat at odds with modern perspectives on sound change (for instance, the perception-based model of John Ohala or Juliette Blevins’ Evolutionary Phonology), which leave little or no room for goal-oriented explanations. Alternatively, starting with structural constraints on hiatuses in the history of Russian would probably have permitted avoiding such phrasing. This kind of teleological explanation is found elsewhere in the book (for example, on pp. 250 and 262).

The famous Slavic palatalizations of velars receive due attention in Chapter 11. Their description is in line with the overall quality and didactic aim of the book. Only in the discussion of the third palatalization would a slightly more detailed account of its conditions and constraints have been desirable. All the main data are of course offered, but, unlike in the case of the second palatalization, there is no explicit comparison between cognate forms showing the results of the process and others in which there is no trace of the change (due to analogical developments or to the blocking effect of certain phonetic environments). The evolution of Old Russian *kǫnjazь* ‘prince’ from Proto-Slavic **kuningas* (a Germanic loanword) exemplifies the change of *g* into the sibilant *dz’/z’* after the diphthongoid /*in*/ (see p. 237), but a student may well wonder why then in Old Russian *kǫnjagyni* ‘princess’ we do not find the same result. From this perspective, the general description of the conditions applying in the third palatalization (pp. 236–237) could have been of somewhat more help to the student by incorporating an overt discussion of this kind of forms. While the subsection devoted to the second palatalization of velars includes a mention of the Novgorodian exception (in the old dialect from Novgorod velars were not transformed into affricates before secondary *ě* and *i*), in the case of the third palatalization the retention of *x*, which did not evolve into *s’*, is not even referred to. To be sure, it is dealt with in Chapter 14 (pp. 294–295), together with the outcomes — or their absence — of the second palatalization in Novgorod, but, somewhat strikingly, there is no foreshadowing of this in the corresponding specific section of the book.

I conclude this review with a historiographical observation that stems from a rather surprising statement on p. 72 (Chapter 3), where the author presents the wave model of language change. Nessel writes that this model “is attributed to the German linguist Hugo Schuchardt”. Usually, handbooks of historical linguistics

credit the wave theory to Johannes Schmidt (see Trask 1996: 185, Dimmendaal 2011: 159), even though it seems that Hugo Schuchardt developed similar ideas some years before Schmidt's renowned book (*Die Verwandtschaftsverhältnisse der indogermanischen Sprachen*, 1872) was published. This is why Campbell (1999: 189), for example, mentions both authors in this regard (for the chronological details of the ideas developed both by Schuchardt and Schmidt, see, besides Campbell's work, Alvar & Jordan 1967: 82–83). Even conceding that Schuchardt could be right in claiming credit for the idea (although, as he himself acknowledged, there was no way of ensuring this, as he published his thoughts much later than Schmidt did), attributing the theory only to him is somewhat odd.

There is a range of monographs on the history of Russian available in English. Among the most recent ones we could cite Ian Press' *A History of the Russian Language and Its Speakers* (2007), which was preceded in time by an *Introduction to Old Russian* written by William R. Schmalstieg (1995). Before these publications, there was a very short — but substantial — introduction to the history of the Russian literary language (a translation, published in 1971, of a Russian original by Grigorij O. Vinokur) as well as Matthews' (1953) and Vlasto's (1986) books (I disregard here other translations from Russian on similar topics). In other languages, Veyrenc (1970) and Issatschenko (1980) are basic references in French and German, respectively. In addition, several historical grammars have been published in English and other languages (Matthews 1960, Kiparsky 1963–75, the latter translated into English). In Russian, the number of publications dealing with the diachronic evolution of the language is obviously larger and, besides classic works such as those of Černyx (1954), Borkovskij & Kuznecov (1963), and Gorškova & Xaburgaev (1981) on Russian historical grammar, new general contributions by Galinskaja (2016) and the series of works devoted to the historical grammar of Old Russian (coordinated by Vadim B. Krys'ko) could also be mentioned here (leaving aside the monographs treating, as a differentiated area of research, the development of the Russian literary language).

On that rich background, Tore Nessel's book constitutes an unequivocally successful attempt to make the evolution of Russian as accessible as possible to students. All the essential questions are carefully presented and explained with this mostly pedagogical goal in mind. The overall didactic orientation of the book, in any event, does not impede discussing some of the newest theoretical proposals concerning several innovations in the history of Russian. From this perspective, the book reveals itself as a comprehensive, up-to-date, and very solid introduction to the history of Russian not just for students of this language, but also for any linguist interested in the (obviously diachronic) way in which Russian has been acquiring the characteristics it exhibits today.

References

- Alvar, Manuel & Iorgu Iordan. 1967. *Lingüística románica* (reworked and annotated by Manuel Alvar). Madrid: Alcalá.
- Birnbaum, Henrik & Jos Schaeken. 1997. *Das Altkirchenslavische Wort. Bildung–Bedeutung–Herleitung (Altkirchenslavische Studien I)*. Munich: Otto Sagner.
- Borkovskij, Viktor I. & Petr S. Kuznecov. 1963. *Istoričeskaja grammatika russkogo jazyka*. Moscow: Akademija Nauk SSSR.
- Bratishenko, Elena. 2007. Prototype Effects in Predicate Agreement with Collective *a-Stem Subjects in the Laurentian Chronicle (1377). *Russian Linguistics* 31: 3. 249–267.
doi: 10.1007/s11185-007-9013-0
- Campbell, Lyle. 1999. *Historical Linguistics. An Introduction*. Cambridge, Massachusetts: MIT press.
- Černyx, Pavel Ja. 1954. *Istoričeskaja grammatika russkogo jazyka*. Moscow: Gosudarstvennoe učebno-pedagogičeskoe izdatel'stvo Ministerstva Prosveščeniya RSFSR.
- Corbett, Greville G. 2006. *Agreement*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Corbett, Greville G. 2008. Determining Morphosyntactic Feature Values: The Case for Case. *Case and Grammatical Relations. Studies in Honor of Bernard Comrie* ed. by Greville G. Corbett & Michael Noonan, 1–34. Amsterdam: John Benjamins. doi: 10.1075/tsl.81.01det
- Dimmendaal, Gerrit J. 2011. *Historical Linguistics and the Comparative Study of African Languages*. Amsterdam: John Benjamins. doi: 10.1075/z.161
- Galinskaja, Elena A. 2016. *Istoričeskaja grammatika russkogo jazyka. Fonetika. Morfologija*. 2nd ed. Moscow: LENAND, URSS.
- Gorškova, Klavdija V. & Georgij A. Xaburgaev. 1981. *Istoričeskaja grammatika russkogo jazyka*. Moscow: Vysšaja škola.
- Haiman, John. 2003. Explaining Infixation. *The Nature of Explanation in Linguistic Theory* ed. by John Moore & Maria Polinsky, 105–120. Stanford: The Center for the Study of Language and Information.
- Igartua, Iván. 2005. On the Origin of the Genitive Dual in Lower Sorbian. *Historische Sprachforschung* 118. 294–302.
- Igartua, Iván. 2009. Semantičeskoe i gibridnoe soglasovanie v pamjatnikax drevnerusskoj pis'mennosti. *Medieval Slavonic Studies: New Perspectives for Research* ed. by Juan Antonio Álvarez-Pedrosa & Susana Torres, 49–76. Paris: Institut d'études slaves.
- Igartua, Iván. 2014. The Indo-European Adjectival Class with the Suffix *-lo- and Its Development in Slavic. *The Journal of Indo-European Studies* 42: 3/4. 302–331.
- Issatschenko, Alexander. 1980. *Geschichte der russischen Sprache. 1. Bd. Von den Anfängen bis zum Ende des 17. Jahrhunderts*. Heidelberg: Carl Winter.
- Kiparsky, Valentin. 1963–75. *Russische historische Grammatik. Bd. I: Die Entwicklung des Lautsystems* (1963). *Bd. II: Die Entwicklung des Formensystems* (1967). *Bd. III: Entwicklung des Wortschatzes* (1975). Heidelberg: Carl Winter.
- Krause, Wolfgang & Werner Thomas. 1960. *Tocharisches Elementarbuch. Bd. 1. Grammatik*. Heidelberg: Carl Winter.
- Matthews, William K. 1953. *The Structure and Development of Russian*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Matthews, William K. 1960. *Russian Historical Grammar*. London: Athlone Press.

- Mel'chuk, Igor. 1986. Toward a Definition of Case. *Case in Slavic* ed. by Richard D. Brecht & James S. Levine, 35–85. Columbus, Ohio: Slavica.
- Moravcsik, Edith A. 2013. *Introducing Language Typology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Press, Ian. 2007. *A History of Russian Language and Its Speakers*. Munich: LINCOM Europa.
- Schmalstieg, William R. 1995. *An Introduction to Old Russian*. Washington: Institute for the Study of Man.
- Šul'ga, Marija V. 1985. K istorii grammatičeskogo vyraženiya značenija parnosti v ruskom jazyke. *Obščeslavjanskij lingvističeskij atlas. Materialy i issledovanija* (1982), 218–247.
- Šul'ga, Marija V. 1988. Istoričeskaja perspektiva variantov *pleč–plečej*. *Problemy grammatičeskoj normy v praktike redaktirovanija* (Marija V. Šul'ga), 32–41. Moscow: Goskomizdat SSSR.
- Šul'ga, Marija V. 2003. *Razvitie morfoložičeskoj sistemy imeni v ruskom jazyke*. Moscow: Moskovskij gosudarstvennyj universitet lesa.
- Trask, Robert L. 1996. *Historical Linguistics*. London: Arnold.
- Veyrenc, Charles-Jacques. 1970. *Historie de la langue russe*. Paris: Presses universitaires de France.
- Vinokur, Grigorij O. 1971. *The Russian Language: A Brief History*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vlasto, Alexis P. 1986. *A Linguistic History of Russia to the End of the Eighteenth Century*. Oxford: Clarendon Press.
- Zaliznjak, Andrej A. 2004. *Drevnenovgorodskij dialekt*. 2nd ed. Moscow: Jazyki slavjanskoj kul'tury.
- Žolobov, Oleg F. 2002. Morfosintaksis čislitel'nyx *dva, tri i četyre*: k istorii malogo kvantitativa. *Russian Linguistics* 26. 1–27. doi: 10.1023/A:1015668712172
- Žolobov, Oleg F. 2003. K istorii malogo kvantitativa: adnumerativnye formy prilagatel'nyx i suščestvitel'nyx. *Russian Linguistics* 27. 177–197. doi: 10.1023/A:1024875102210
- Žolobov, Oleg F. 2006. *Čislitel'nye (Istoričeskaja grammatika drevnerusskogo jazyka IV)*. Moscow: Azbukovnik.

Reviewer's address

Iván Igartua
 Department of Classical Studies
 Institute of the Sciences of Antiquity
 University of the Basque Country (UPV/EHU)
 Paseo de la Universidad 5
 01006 Vitoria-Gasteiz
 Spain
 ivan.igartua@ehu.es

Steven Marders anmeldelse av læreboken *How Russian Came to Be the Way It Is* (SEELANGS list oktober 2015)

"Dear Readers,

On October 5, Tore Nessel informed SEELANGS about the recent publication of his book — *How Russian Came to Be the Way It Is*. (See his email below.) On a personal note, it has been over 23 years since I last taught two of my favorite university courses — "History of the Russian Language" and "Introduction to Comparative Slavonic Philology." Consequently, I was keenly interested in reading Nessel's book, an undertaking I completed several days ago.

I do not consider an email to SEELANGS to be the appropriate platform for writing a book review, and so I will limit myself to a few brief comments about Nessel's book.

Throughout the reading of this intriguingly titled book I kept thinking to myself: If only something like this were available to my students — and to me when I was a student!

The book lives up to its title and goes a long way toward explaining how Russian came to be the way it is. But it is also faithful to its subtitle: "A Student's Guide to the History of the Russian Language." Nessel has done an admirable job of explaining a very complex topic in such a way as to make the book not only extremely palatable and interesting, but also lively and authoritative. The book is a model of organization. Each chapter begins with a short paragraph about what the chapter sets out to explain; as often as not, this takes the form of questions which are answered over the following pages. Explanatory material is extensive, but not overwhelming, and the book contains many helpful tables, charts, and maps. At the end of each chapter is a short paragraph titled "Suggestions for Further Reading."

Nessel is comfortable writing in English, and stylistic, spelling, and punctuational infelicities and misprints are few and far between. One notes the author's inconsistency in the use of the terms "Slavic" and "Slavonic." However, none of this in any way undermines what Nessel sets out to achieve. Further, the author takes pains to explain why he uses the term "Old Russian" in preference to "Old Rusian" (p. 10), although even by the end of the book this reader still stumbled over "Old Rusian," which may mean no more than an inability on my part to break a deeply ingrained habit! Author and publisher are to be congratulated on producing such a readable and significant book.

I heartily recommend Tore Nessel's *How Russian Came to Be the Way It Is*.

Steve Marder

Disclaimer: Although I have an affiliation with Slavica Publishers, I have never had any association with Tore Nessel and the above comments are unsolicited."